

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺУГУГЛАРЫ ҺАГГЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һуғуғларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн асасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һуғуғларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәриҗәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтиҗаддан азад олдуғлары дүнјанын җарадылмасынын бәшәриҗәтин ән али истаҗи олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон вәситә кими истибдад вә зүлмә гаршы җијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һуғуғларынын ганунун һакимиҗәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилиҗини нәзәрә алараг,

халғлар арасында меһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вәчиблиҗини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һуғуғларына, инсан шәхсиҗәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һуғуғ бәрабәрлиҗинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин җахшылашдырылмасына җардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашылыг шәраитиндә инсан һуғуғларына вә әсас азадлығлара үмуми һөрмәт вә онлара әмәл олунмасына җардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һуғуғ вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәмин өһдәлиҗин һәртәрәfli җеринә җетирилмәси үчүн бөјүк әһәмиҗәт кәсб етдиҗини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һуғуғлары һаггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмиҗәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәмин һуғуғ вә азадлығлара һөрмәт олунмасына җардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвиҗәдә тәрәггиҗәтәр вә тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халғлары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә җетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һуғуғларына кәрә азад вә бәрабәр доғулурулар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашылыг руһунда давраңмалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнжиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвгә вә диқәр вәзиҗәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һуғуғ вә азадлығлара малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәмин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәмин әразинин мүстәгил, гәјумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлиҗи һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг,

сijasы, һүгуи вә бејнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Мадда 3

Һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һүгуу вар.

Мадда 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилір.

Мадда 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәрүз галмамалыдыр.

Мадда 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүгуг субъектлтилијинин танынмасы һүгугуна маликдир.

Мадда 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында барабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән барабәр мүдафиә һүгугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бајаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән барабәр мүдафиә олунма һүгугуна маликдирләр.

Мадда 8

Һәр бир шәхс Конститусијанын вә ја ганунун она вердији һүгугларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгугларынын бәрпа олунмасы һүгугуна маликдир.

Мадда 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Мадда 10

Һәр бир шәхс онун һүгуг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там барабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгугуна маликдир.

Мадда 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә субут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалг һүгуга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Мадда 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

- 1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгугуна маликдир.*
- 2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгугуна маликдир.*

Маддә 14

- 1. Һәр бир шәхс дикәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифада етмәк һүгугуна маликдир.*
- 2. Бу һүгуг һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифада олуна билмәз.*

Маддә 15

- 1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.*
- 2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.*

Маддә 16

- 1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әләмәтләринә кәрә һеч бир мәһдудият гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифада едирләр.*
- 2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.*
- 3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.*

Маддә 17

- 1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә дикәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгугу вар.*
- 2. Һеч ким өзбашына олараг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.*

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифада етмәк азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олараг әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән вәситәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јажмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. *Һәр бир шәхс динч жығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгугуна маликдир.*

2. *Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијага гошулмаға мәчбур едилә билмәз.*

Маддә 21

1. *Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмәјәндәләр вәситәсилә иштирак етмәк һүгугуна маликдир.*

2. *Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн барабәр имкана малик олмағ һүгугуна маликдир.*

3. *Халгын ирадәси игтидар һакимијјәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә барабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқар ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.*

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгугуна вә милли сәләр вә бејналхалғ әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујғун оларағ онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. *Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мүдафиә һүгугу вар.*

2. *Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмағ һүгугуна маликдир.*

3. *Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқар социал мүдафиә вәситәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин ләјигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна маликдир.*

4. *Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмағ вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмағ һүгугу вар.*

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мазунијјәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. *Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кәјим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмағла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш вәситәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна маликдир.*

2. *Аналығ вә ушағлығ хүсуси гајғы вә јардым алмағ һүгугуна маликдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни социал мүдафиәдән истифада етмәлидирләр.*

Маддә 26

1. *Һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. һәр кәс технику вә пешә тәһсили алмағ имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.*

2. Тәһсил инсан шәхсијәтинин там инкишафына вә инсан һүзуглары вә әсас азадлыглары һөрмәтин артырымасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини группар арасында гаршылыглы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтларин сүлһү горума саһәсиндә фәалијәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирләр.

Маддә 27

1. һәр бир шәхс чәмијәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүзугуна маликдир.

2. һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүзугуна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүзүг вә азадлыгларын там тәммин олундуғу сосиал вә бејнәлхалг дүзүм һүзугу вар.

Маддә 29

1. һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.

2. Өз һүзүг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудијәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән дикәрләринин һүзүг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәммин едилмәси вә демократик чәмијәтин әхлаги, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүзүг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүзүг вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијәтлә мәшғул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүзугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
